

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης

Τμήμα Γ

Ταχ. Διεύθυνση: Λ. Αλεξάνδρας 11

Τ.Κ.: 114 73

Τηλέφωνο: 210 641 7960

Fax: 210 641 7931

e-mail: sec.dipa@prv.ypeka.gr

ΠΡΟΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ
 Δημ. Μάργαρη 18, 11525 Αθήνα
contact@greekhydrocarbons.gr

. .: / /75133/4917
 μ/ : 14/07/2020

ΑΠΟΦΑΣΗ

Θέμα: Περιβαλλοντική έγκριση του προγράμματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή «Νότια της Κρήτης» βάσει της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τον ν. 4014/2011 (Α' 209) για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, όπως τροποποιημένος ισχύει.
2. Τον ν. 3937/2011 (Α' 60) για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, όπως τροποποιημένος ισχύει.
3. Τον ν. 2289/1995 (Α' 27) για την αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων και άλλες διατάξεις, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του με το ν. 4001/2011 (Α' 179).
4. Τον ν. 4409/2016 (Α' 136) σχετικά με το πλαίσιο για την ασφάλεια στις υπεράκτιες εργασίες έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων σύμφωνα με την Οδηγία 2013/30/ΕΕ.
5. Το προεδρικό διάταγμα (π.δ.) 132/2017 (Α' 160) στο οποίο καθορίζεται ο Οργανισμός του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
6. Την κοινή υπουργική απόφαση (κ.υ.α.) με α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 (Β' 1225) για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από την κ.υ.α. υπ' αρ. 40238/2017 (Β' 3759).
7. Την ισχύουσα νομοθεσία της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά σε μέτρα, όρους, περιορισμούς και υποχρεώσεις για τη διαχείριση και προστασία του περιβάλλοντος, όπως στα επιτρεπόμενα όρια εκπομπής στερεών, υγρών και αέριων ρύπων και θορύβου, στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, στη διαχείριση

στερεών και υγρών αποβλήτων, στη διαχείριση των υδάτων, στην προστασία της βιοποικιλότητας, των οικοτόπων και των πτηνών κ.ά.

8. Το με α.π. 5084/23.8.2019 έγγραφο της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων Α.Ε., με το οποίο υποβλήθηκε στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΔΙΠΑ), η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή «Νότια της Κρήτης», εφεξής ως «ΣΜΠΕ-ΝΚ» (α.π. ΔΙΠΑ/75133/4917/26.8.2019).
9. Το με α.π. οικ. 81413/5304/13.9.2019 έγγραφο της ΔΙΠΑ με το οποίο, στο πλαίσιο του άρθρου 7 της με α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 (Β' 1225) κ.υ.α., διαβιβάστηκε αντίγραφο της «ΣΜΠΕ-ΝΚ» προς:
  - Το Περιφερειακό Συμβούλιο Κρήτης,
  - τη Διεύθυνση Χωροταξικού Σχεδιασμού, τη Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας, τη Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας, την Ειδική Γραμματεία Υδάτων και το Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Έρευνας και Εκμετάλλευσης Υδρογονανθράκων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας,
  - το Γενικό Γραμματέα Τουρισμού και το Γενικό Γραμματέα Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης του Υπουργείου Τουρισμού,
  - την Γενική Γραμματέα Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού,
  - το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, καθώς και το Γενικό Γραμματέα Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, το Γενικό Γραμματέα Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής και τη Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσιού Περιβάλλοντος του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής του ίδιου Υπουργείου,
  - τις Διευθύνσεις Α1, Α3, Α4 και Δ5 του Υπουργείου Εξωτερικών, τους τομείς ΔΔΕ και ΕΕ της ΕΝΥ και την ΕΧΑΕΘ του ίδιου Υπουργείου,
  - τη Διεύθυνση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης,
  - την Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων, προκειμένου να δημοσιοποιήσει τη «ΣΜΠΕ-ΝΚ» στο κοινό ως Αρχή Σχεδιασμού.

Στο ως άνω έγγραφο αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τη «ΣΜΠΕ-ΝΚ»: (α) το πρόγραμμα δεν αναμένεται να προκαλέσει διασυνοριακές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και ως εκ τούτου δεν είναι απαραίτητη η διαβούλευση με όμορα κράτη που είναι είτε μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση του Espoo για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο και (β) στην περιοχή του προγράμματος δεν περιλαμβάνονται προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000, εντοπίζονται ωστόσο σχηματισμοί σημαντικοί για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα.

10. Το με α.π. 2388/18.11.2019 έγγραφο του Τμήματος Παρακολούθησης & Προστασίας των Υδατικών Πόρων της Διεύθυνσης Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, στο οποίο δεν εκφράζονται αντιρρήσεις επί της αρχής για τη «ΣΜΠΕ-ΝΚ» και διατυπώνονται παρατηρήσεις για τα επόμενα στάδια μελέτης προς κάλυψη των υποχρεώσεων που απορρέουν από την νομοθεσία των υδάτων (α.π. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/112103/6847/3.12.2019).
11. Το με α.π. 21317/29.11.2019 έγγραφο του Τμήματος Χωροταξίας της Διεύθυνσης Χωροταξικού Σχεδιασμού και Υποδομών του Υπουργείου Τουρισμού, στο οποίο δεν εκφράζονται αντιρρήσεις επί της αρχής για τη «ΣΜΠΕ-ΝΚ» και διατυπώνονται παρατηρήσεις για τα επόμενα στάδια μελέτης (α.π. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/115788/6987/10.12.2019).

12. Το με α.π. 6115/18.12.2019 έγγραφο της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων σχετικά με τη δημοσιοποίηση της «ΣΜΠΕ-ΝΚ» (α.π. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/119997/7178/18.12.2019).
13. Το με α.π. 19833/27.1.2020 (α.π. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/13015/661/5.2.2020) έγγραφο του Τμήματος Συλλογικών Οργάνων της Διεύθυνσης Διοίκησης της Περιφέρειας Κρήτης, με το οποίο διαβιβάστηκαν συνημμένα στη ΔΙΠΑ:
- (i) Αντίγραφο της υπ' αριθ. 2/2020 (ΑΔΑ: 6ΓΑΤ7ΛΚ-ΜΑΒ) Απόφασης του Περιφερειακού Συμβουλίου Κρήτης, με την κατά πλειοψηφία θετική γνωμοδότηση επί του περιεχομένου της «ΣΜΠΕ-ΝΚ», καθώς και τους αντίστοιχους όρους-προϋποθέσεις αρμοδιότητας του.
  - (ii) Το με α.π. 1503/7/1/2020 έγγραφο του Τμήματος Περιβάλλοντος της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Κρήτης, με τη σύμφωνη γνώμη για την έγκριση της «ΣΜΠΕ-ΝΚ», καθώς και τους αντίστοιχους όρους-προϋποθέσεις αρμοδιότητας του.
  - (iii) Αντίγραφο της υπ' αριθ. 194/2019 (ΑΔΑ: Ψ980Ω94-Μ4Τ) Απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Βιάννου, με την οποία αποφασίζεται ομόφωνα η αδυναμία του συλλογικού οργάνου να εκφράσει άποψη επί του περιεχομένου της «ΣΜΠΕ-ΝΚ».
  - (iv) Το από 9/1/2020 Δελτίο Τύπου της «Πρωτοβουλίας Κρήτης ενάντια στις εξορύξεις υδρογονανθράκων».
  - (v) Αντίγραφο της υπ' αριθ. 338/2019 (ΑΔΑ: ΩΕΙΓΩΛΣ-ΨΓΡ) Απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Μαλεβιζίου, με την κατά πλειοψηφία θετική γνωμοδότηση επί του περιεχομένου της «ΣΜΠΕ-ΝΚ», χωρίς την απαίτηση πρόσθετων όρων-προϋποθέσεων.
  - (vi) Το τυποποιημένο Έντυπο Απόψεων Ενδιαφερόμενου Κοινού (Δ11) του Δήμου Γαύδου, με το οποίο απορρίπτεται η «ΣΜΠΕ-ΝΚ», λόγω των κινδύνων που εγκυμονεί το εν θέματι πρόγραμμα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στην θαλάσσια περιοχή της Γαύδου.
  - (vii) Αντίγραφο της υπ' αριθ. 317/2019 (ΑΔΑ: 6245ΩΞ5-ΣΥ2) Απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Πλατανιά, με την κατά πλειοψηφία θετική γνωμοδότηση επί του περιεχομένου της «ΣΜΠΕ-ΝΚ», καθώς και τους αντίστοιχους όρους-προϋποθέσεις αρμοδιότητας του.
14. Το με α.π. 1503/7.1.2020 έγγραφο του Τμήματος Περιβάλλοντος της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Κρήτης, με τη σύμφωνη γνώμη για την έγκριση της «ΣΜΠΕ-ΝΚ», καθώς και τους αντίστοιχους όρους-προϋποθέσεις αρμοδιότητας του (α.π. ΔΙΠΑ/7014/374/22.1.2020).
15. Το γεγονός ότι, οι λοιπές υπηρεσίες του σχετικού 9 στις οποίες διαβιβάστηκε αντίτυπο της «ΣΜΠΕ-ΝΚ» με το υπ' αριθ. 81413/5304/13.9.2019 έγγραφο της ΔΙΠΑ, δεν απάντησαν και δεν διατύπωσαν απόψεις επί του περιεχομένου της (στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους) εντός των προθεσμιών που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία (ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 - Β' 1225), και ως εκ τούτου δεν κωλύεται η πρόοδος της διαδικασίας και σύνταξης του σχεδίου απόφασης, βάσει της αξιολόγησης των υφιστάμενων γνωμοδοτήσεων και απόψεων.
16. Το γεγονός ότι το πρόγραμμα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή «Νότια της Κρήτης», συμβάλλει στους στόχους του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, όπως αυτό κυρώθηκε από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής (Β' 4893/31.12.2019).

α π ο φ α σ ί ζ ο υ μ ε

Την περιβαλλοντική έγκριση του προγράμματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή «Νότια της Κρήτης» (Σενάριο Β) βάσει της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ-ΝΚ) και των αποτελεσμάτων της δημόσιας διαβούλευσης, με τους ακόλουθους όρους, περιορισμούς και κατευθύνσεις, που πρέπει να τηρούνται κατά την εξειδίκευση και υλοποίησή του, με μέριμνα της Αρχής Σχεδιασμού, καθώς και του συνόλου των φυσικών και νομικών προσώπων που θα συμμετάσχουν στις ως άνω ενέργειες.

A. Συνοπτική περιγραφή του προγράμματος

A.I. Περιοχή του προγράμματος

Το πρόγραμμα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων αφορά στη θαλάσσια περιοχή με ονομασία «Νότια της Κρήτης» που αναφέρεται στη «ΣΜΠΕ-ΝΚ» συνολικής έκτασης 33,933 Km² , όπως αποτυπώνεται στο Σχέδιο 1: «ΧΑΡΤΗΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ» (με πράσινη διαγράμμιση)

Η εν λόγω περιοχή έχει παρουσιαστεί στην ανακοίνωση της κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας σύμφωνα με την οδηγία 94/22/ΕΚ για τους όρους χορήγησης και χρήσης των αδειών αναζήτησης, έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων (Επ. Εφ. ΕΕ 2017/С 411/04) και οριοθετείται από τις γεωγραφικές συντεταγμένες του πίνακα που ακολουθεί (*επισημαίνεται ότι τα εξωτερικά όρια έχουν καθοριστεί σύμφωνα με υπάρχουσες διμερείς συμφωνίες οριοθέτησης και, σε περίπτωση μη ύπαρξης τέτοιας συμφωνίας, καθορίζονται από τη διάμεσο που περιγράφεται στο άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 2289/1995, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 156 παρ. 2 του ν. 4001/2011 - Α' 179*).

A.II. Διάρθρωση προγράμματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων

Το περιεχόμενο του προγράμματος στο οποίο αφορά η «ΣΜΠΕ-ΝΚ» διαρθρώνεται στις ακόλουθες κύριες φάσεις:

- *Έρευνα (exploration)*: Ερευνώνται οι ελπιδοφόρες περιοχές, αρχικά με γεωφυσικές διασκοπήσεις του πυθμένα, κυρίως ακουστικές (επονομαζόμενες «σεισμικές»), προκειμένου να εντοπιστούν στόχοι, δηλαδή κατάλληλες τεκτονικές ή/και στρωματογραφικές δομές στο υπέδαφος, που μπορεί να έχουν λειτουργήσει ως παγίδες υγρών και αερίων υδρογονανθράκων. Στους στόχους ορύσσεται μια ή περισσότερες ερευνητικές γεωτρήσεις. Σε περίπτωση ανεύρεσης υδρογονανθράκων, με βάση τα δεδομένα της διάτρησης και των δοκιμών παραγωγής προσδιορίζονται οι παραγωγικές ζώνες (ταμιευτήρες) και τα εκμεταλλεύσιμα αποθέματα κάθε πεδίου. Σε περίπτωση μη εντοπισμού εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων δεν υλοποιείται η επόμενη φάση της ανάπτυξης.
- *Ανάπτυξη και παραγωγή (development and production)*: Διεξάγεται η εξόρυξη υδρογονανθράκων με αξιοποίηση των γεωτρήσεων του προηγούμενου σταδίου ή την όρυξη νέων, καθώς και η κατεργασία, η αποθήκευση και η μεταφορά αυτών και των παραπροϊόντων τους σε εγκαταστάσεις φόρτωσης για περαιτέρω διάθεση. Στη φάση αυτή περιλαμβάνεται η υλοποίηση όλης της απαραίτητης υποδομής, όπως εγκαταστάσεις κατεργασίας, προσωρινής αποθήκευσης και φόρτωσης, δίκτυο αγωγών μεταφοράς κ.ά. Η κατεργασία των εξορυσσόμενων υδρογονανθράκων προκειμένου να καταστούν εμπορεύσιμοι δεν περιλαμβάνει τη διύλιση.

- *Αποξήλωση-αποσυναρμολόγηση εγκαταστάσεων και αποκατάσταση περιοχής (decommissioning and rehabilitation):* Μετά την ολοκλήρωση της εκμετάλλευσης ενός πεδίου υδρογονανθράκων ακολουθεί η φάση της σφράγισης των σωληνώσεων όλων των ερευνητικών και παραγωγικών γεωτρήσεων, της αποσυναρμολόγησης και της απομάκρυνσης όλων των επιφανειακών εγκαταστάσεων και των υποδομών παραγωγής, αποθήκευσης και μεταφοράς, και η αποκατάσταση της περιοχής.

Β. Διαφοροποιήσεις που επιβάλλονται στο πρόγραμμα από την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης και όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος που πρέπει να συνοδεύουν την έγκριση του προγράμματος

Β.Ι. Διαφοροποιήσεις που επιβάλλονται στο πρόγραμμα από την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης

Η διάρθρωση και το περιεχόμενο του προγράμματος, όπως αυτό περιγράφεται στη «ΣΜΠΕ-ΝΚ», ως πλαίσιο οργάνωσης της έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή της παρούσας απόφασης, δεν χρειάζεται να υποστούν διαφοροποιήσεις για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης, δεδομένου ότι οι δυνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προγράμματος αφορούν στην υλοποίησή του και θα αντιμετωπισθούν με τους όρους, τους περιορισμούς και τις κατευθύνσεις που τίθενται ακολούθως για την έγκρισή του.

Β.ΙΙ. Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος που πρέπει να συνοδεύουν την έγκριση του προγράμματος

Για την πληρέστερη προστασία και αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος, η έγκριση του προγράμματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων θα πρέπει να συνοδεύεται από τους όρους, περιορισμούς και κατευθύνσεις που ακολουθούν, οι οποίοι θα πρέπει να εφαρμόζονται στην περιοχή ενδιαφέροντος, με δυνατότητα συνδυασμένης ή ενιαίας εφαρμογής σε αυτές.

Β.ΙΙ.1 Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για όλες τις φάσεις του προγράμματος.

1. Η ολοκληρωμένη μέριμνα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο περιβάλλον κάθε περιοχής θα πρέπει να ανατεθεί σε διακριτή Μονάδα Περιβάλλοντος. Η Μονάδα αυτή θα οργανωθεί και θα λειτουργεί με αποκλειστική ευθύνη του φορέα στον οποίο θα έχει παραχωρηθεί το δικαίωμα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων της περιοχής, ενώ θα επιβλέπεται από την Αρχή Σχεδιασμού.
2. Η ως άνω Μονάδα Περιβάλλοντος, θα πρέπει να εξασφαλισθεί ότι:
  - 2.1. Διαθέτει τις ευθύνες και αρμοδιότητες (περιλαμβανόμενης της θέσης της στο οργανόγραμμα) που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική παρέμβαση κατά το στάδιο του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της λειτουργίας κάθε έργου που θα προκύψει στο πλαίσιο του προγράμματος, καθώς και στις επακόλουθες φάσεις ολοκλήρωσης ή αποχώρησης.
  - 2.2. Προσανατολίζεται σε καθήκοντα περιβάλλοντος, τα οποία μπορούν να συνδυάζονται μόνο με θέματα ασφάλειας και υγιεινής, διατηρώντας πάντως τη συγκεκριμένη μονάδα ανεξάρτητη από άλλες μονάδες του οργανογράμματος που προσανατολίζονται σε καθήκοντα τεχνικού ή οικονομικού χαρακτήρα.
  - 2.3. Στελεχώνεται με επαρκές σε πλήθος και κατάρτιση προσωπικό.

- 2.4. Διαθέτει τις υποδομές και τους πόρους που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική λειτουργία της.
  - 2.5. Ενημερώνεται διαρκώς αναφορικά με τις τεχνολογίες αιχμής που αναπτύσσονται ή εφαρμόζονται διεθνώς σε θέματα περιβάλλοντος του τομέα έρευνας και ανάπτυξης υδρογονανθράκων.
3. Η Μονάδα Περιβάλλοντος θα αποτελεί το σύνδεσμο επί όλων των περιβαλλοντικών θεμάτων με τις τοπικές κοινωνίες, με τα σχετικά με τους υδρογονάνθρακες και το περιβάλλον παρατηρητήρια και με τις αρμόδιες υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης.

B.II.2 Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για τη φάση της έρευνας.

4. Οι ηχοβολιστικές διασκοπήσεις του πυθμένα, γνωστές ως «σεισμικές έρευνες», οι οποίες σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία δεν υπάγονται σε υποχρέωση περιβαλλοντικής αδειοδότησης, θα διεξάγονται υπό λεπτομερές πλέγμα μέτρων προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος το οποίο θα περιγραφεί σε κατάλληλο Περιβαλλοντικό Σχέδιο Δράσης (ΠΣΔ ή Environmental Action Plan – EAP), το οποίο θα πρέπει να ανταποκρίνεται τουλάχιστον στις απαιτήσεις της παρούσας απόφασης.
Η αποδοχή του ΠΣΔ, η οποία θα αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του και κατά συνέπεια για την έναρξη των ερευνών στις οποίες θα αφορά, θα πραγματοποιηθεί με πράξη της Αρχής Σχεδιασμού ή του Υπουργού στην αρμοδιότητα του οποίου αυτή υπάγεται, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
5. Με το ΠΣΔ των ηχοβολιστικών διασκοπήσεων του πυθμένα θα αποσκοπείται:
  - 5.1. Η λεπτομερής και τεκμηριωμένη συμμόρφωση των εν λόγω ερευνών με όλες τις απαιτήσεις της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανόμενων των διατάξεων που αφορούν στην προστασία ειδών ή περιοχών και στην αποφυγή της ρύπανσης.
  - 5.2. Η ελαχιστοποίηση της επίδρασης των ηχοβολιστικών διασκοπήσεων στα κρίσιμα στοιχεία της θαλάσσιας οικολογίας, όπως ιδίως τα θαλάσσια θηλαστικά και οι θαλάσσιες χελώνες.
  - 5.3. Η εφαρμογή όλων των απαραίτητων μέτρων και μεθόδων σχετικά με την πρόληψη οποιουδήποτε περιστατικού ρύπανσης της θάλασσας, περιλαμβανόμενων τουλάχιστον των μεθόδων διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, αντιμετώπισης ατυχημάτων και χρήσης χημικών ουσιών.
  - 5.4. Ο περιορισμός των διαταραχών στις υφιστάμενες θαλάσσιες δραστηριότητες όπως ιδίως η αλιεία.
6. Ειδικά σε ότι αφορά στην αποτροπή επιπτώσεων στα κητώδη, τα μέτρα του ΠΣΔ των ηχοβολιστικών διασκοπήσεων του πυθμένα θα πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνουν μέριμνα για τα εξής ζητήματα:
  - 6.1. Πλήρης ανταπόκριση σε δεσμεύσεις και κατευθύνσεις διακρατικών συμβάσεων που έχει συνυπογράψει η Ελλάδα, όπως ιδίως η ACCOBAMS.
  - 6.2. Καταγραφή στοιχείων που αφορούν τα θαλάσσια θηλαστικά με έμφαση στις θαλάσσιες εκτάσεις υπεράνω της Ελληνικής Τάφρου, με κατάλληλες χρονικές και χωρικές παραμέτρους που θα προσδιοριστούν μετά από συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΝ ή /και τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών που γειτνιάζουν με τις περιοχές ερευνών.

- 6.3. Οπτική και ακουστική παρατήρηση των θαλάσσιων θηλαστικών στην περιοχή της έρευνας, μέσω εφαρμογής διεθνών προτύπων και συστάσεων των σχετικών διεθνών συμφωνιών, ιδίως της ACCOBAMS τόσο πριν την έναρξή των ηχοβολιστικών διασκοπήσεων όσο και κατά τη διάρκειά τους.
- 6.4. Βαθμιαία αύξηση της ακουστικής ισχύος, ώστε να δίνεται η δυνατότητα και ο χρόνος σε τυχόν γειτονικά άτομα των ευαίσθητων στο θόρυβο ειδών να μετακινηθούν προσωρινά σε απόσταση ασφαλείας.
- 6.5. Χρήση εξοπλισμού του οποίου η ακουστική ισχύς είναι η ελάχιστη απαραίτητη για το σκοπό που χρησιμοποιείται, και σε κάθε περίπτωση δεν υπερβαίνει τα επίπεδα πρόκλησης τραύματος ή συμπεριφορικής αλλαγής (όπως αυτά αναφέρονται στη σχετική διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία), ακόμη και σε μικρές αποστάσεις από την πηγή εκπομπής των ηχητικών κυμάτων.
- 6.6. Επαρκής αριθμός κατάλληλα εκπαιδευμένων παρατηρητών επί του σκάφους, για τον εντοπισμό με οπτικά και ακουστικά μέσα θαλάσσιων θηλαστικών και διακοπή των ηχοβολισμών, σε περίπτωση προσέγγισής τους.
- 6.7. Υπολογιστική ακουστική προσομοίωση πηγών και διάδοσης του ήχου σύμφωνα με τις τοπικές ωκεανογραφικές συνθήκες για τον υπολογισμό της κατάλληλης ζώνης απομείωσης θορύβου.
- 6.8. Καταγραφή τιμών ακουστικής στάθμης (π.χ. με φορητά υδρόφωνα) πριν την έναρξη των ερευνών, ώστε να διαπιστωθεί η στάθμη θορύβου βάσης, κατά την διάρκεια των ερευνών και μετά την ολοκλήρωσή τους.
- 6.9. Σχεδιασμός της έρευνας ώστε:
- να ελαχιστοποιηθούν οι οχλήσεις σε άτομα θαλάσσιων θηλαστικών της περιοχής,
  - να αρκεί ένα και μόνο πέρασμα από κάθε γραμμή έρευνας, καθιστώντας την όποια πιθανή όχληση στα είδη της περιοχής προσωρινή και μη συστηματική, και αποτρέποντας έτσι την έλευση οποιωνδήποτε μόνιμων αλλαγών στα θαλάσσια οικοσυστήματα.
- 6.10. Για την επιλογή της εποχής εκτέλεσης των ερευνών θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η χειμερινή περίοδος θεωρείται προτιμότερη, διότι επηρεάζονται λιγότερο τα θηλαστικά ως προς τις διαδικασίες αναπαραγωγής τους.
7. Σε ότι αφορά στην αποτροπή των επιπτώσεων των ηχοβολιστικών διασκοπήσεων του πυθμένα σε άλλα είδη του θαλάσσιου οικοσυστήματος (όπως π.χ. οι θαλάσσιες χελώνες, παρά τη σπανιότητα εμφανίσεών τους στην περιοχή του προγράμματος), το ΠΣΔ θα πρέπει να εξετάσει εάν τα μέτρα που θα προταθούν για την προστασία των κητωδών, κατ' εφαρμογή του παραπάνω όρου 6, είναι επαρκή, παρέχοντας την κατάλληλη τεκμηρίωση ή/και εξειδίκευση των εν λόγω μέτρων στην περίπτωση επάρκειάς τους ή προτείνοντας πρόσθετα μέτρα σε άλλη περίπτωση.
8. Για τις εκτάσεις που οι σεισμικές έρευνες θα υποδείξουν ως καταρχήν ενδιαφέρουσες, με σκοπό να ληφθούν υπόψη στο σχεδιασμό και στις αποφάσεις των επόμενων σταδίων, εγκαίρως θα πρέπει:
- 8.1. Να εκπονηθούν θεματικοί χάρτες των ενεργών ρηγμάτων και των θαλάσσιων γεωκινδύνων, καθώς και των αρχαιολογικών ευρημάτων, των ναυαγίων και των υποθαλάσσιων καλωδίων.
- 8.2. Να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα (τόσο ως προς την ανάλυση όσο και ως προς την εμβέλεια) των υφιστάμενων ωκεάνιων προγνωστικών μοντέλων ροής

- προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια και η αξιοπιστία των προσομοιώσεων της διασποράς ενδεχόμενων διαρροών πετρελαίου.
- 8.3. Να διερευνηθούν τα επιπλέον αναγκαία μέτρα πρόληψης, αποφυγής, ελαχιστοποίησης, αντιμετώπισης ή/και αντιστάθμισης πιθανών αρνητικών επιπτώσεων από τις δραστηριότητες έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στην οικονομία των γειτνιαζόντων παράκτιων περιοχών και κυρίως στον τουρισμό.
  - 8.4. Να συλλεγούν πρόσθετα στοιχεία, επιπλέον αυτών της «ΣΜΠΕ-ΝΚ», σε σχέση με μετεωρολογικά δεδομένα, υποεπιφανειακά ρεύματα, θερμοκρασία και αλατότητα της θάλασσας και άλλες σχετικές παραμέτρους.
  - 8.5. Να εμπλουτιστεί με πρόσθετα βιβλιογραφικά δεδομένα, επιπλέον αυτών της «ΣΜΠΕ-ΝΚ», η τεκμηρίωση που αφορά στην αιωρούμενη σωματιδιακή ύλη, στις διαδικασίες ροής ύλης σε υποθαλάσσια φαράγγια και ηπειρωτικές κρηπίδες, στην ιζηματολογία καθώς και στα γεωχημικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών ιζημάτων του βυθού.
9. Πριν από την έναρξη των ερευνητικών γεωτρήσεων, και εγκαίρως ώστε να ληφθούν υπόψη στις σχετικές μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, θα πρέπει να εκπονηθούν για την περιοχή επιρροής της κάθε γεώτρησης λεπτομερείς μελέτες γεωκινδύνων, στις οποίες θα αναλύεται τουλάχιστον:
    - 9.1. Η ευστάθεια πρανών και η πιθανότητα κατολισθήσεων.
    - 9.2. Η ύπαρξη θυλάκων ή κρατήρων με αέρια που θα μπορούσαν να διαφύγουν.
    - 9.3. Η ύπαρξη «λασποηφαιστείων» και ο βαθμός κινδύνου που αυτά συνιστούν.
    - 9.4. Η ύπαρξη ασταθών υδριτών και η έκταση που καταλαμβάνουν.
    - 9.5. Η ύπαρξη ενεργών ρηγμάτων σεισμικής δραστηριότητας στην περιοχή.
  10. Προκειμένου να προλαμβάνονται στο μέγιστο πρακτικώς εφικτό βαθμό τα ατυχήματα με ενδεχόμενη επίπτωση στο περιβάλλον, το σύνολο των γεωτρητικών και συνοδών τους δραστηριοτήτων, τόσο για ερευνητικούς όσο και για παραγωγικούς σκοπούς θα πρέπει να σχεδιάζονται εξαρχής με γνώμονα την πλήρη συμμόρφωση με το ν. 4409/2016 (Α' 136), ο οποίος θέτει το πλαίσιο για την ασφάλεια στις υπεράκτιες εργασίες έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, ενσωματώνοντας την Οδηγία 2013/30/ΕΕ και τροποποιώντας το π.δ. 148/2009. Τα ευρήματα των μελετών της προηγούμενης παραγράφου για τους γεωκινδύνους θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στις «εκθέσεις μεγάλων κινδύνων» που απαιτούν οι διατάξεις του άνω νόμου.
  11. Πέραν των κινδύνων που σχετίζονται με τη φύση των γεωτρητικών εργασιών, υπό το πρίσμα της πρόληψης ατυχημάτων με επίπτωση στο περιβάλλον, στο πλαίσιο της έκθεσης μεγάλων κινδύνων του ν. 4409/2016, η ασφάλεια κάθε γεώτρησης θα πρέπει να λάβει υπόψη την υψηλή σεισμική δραστηριότητα που χαρακτηρίζει την περιοχή, καθώς και τις ιδιαιτερότητες της θαλάσσιας δυναμικής και του έντονου αναγλύφου του πυθμένα. Για τα δύο αυτά θέματα θα πρέπει να επιδιωχθεί η μεγιστοποίηση των συντελεστών ασφάλειας, ακολουθώντας κατευθύνσεις, μεθόδους και τεχνικές λύσεις που να έχουν χρησιμοποιηθεί επιτυχώς σε ανάλογες περιπτώσεις, ως προς τα εξής τουλάχιστον ζητήματα:
    - 11.1. Υιοθέτηση παραδοχών σχεδιασμού που να υπερκαλύπτουν με επαρκές περιθώριο το μέγιστο συνολικό χρόνο κατασκευής-λειτουργίας-αποχώρησης-αποκατάστασης κάθε έργου.

- 11.2. Επιλογή μεθόδων και υλικών που να χαρακτηρίζονται από καταλληλότητα προς χρήση σε συνθήκες υψηλής σεισμικής δραστηριότητας.
- 11.3. Θωράκιση του εξοπλισμού έναντι του μέγιστου αναμενόμενου κυματισμού ή των εντονότερων πιθανών φαινομένων θύελλας/θαλασσοταραχής.
- 11.4. Προετοιμασία και άμεση διαθεσιμότητα προς χρήση, λεπτομερών υπολογιστικών ομοιωμάτων διασποράς για την περίπτωση πετρελαιοκηλίδας, ώστε να καταστεί άμεση και αποτελεσματική η αντιμετώπισή της
12. Εντός του πλαισίου που οριοθετούν οι παραπάνω απαιτήσεις ασφάλειας, κατά την επιλογή της θέσης κάθε γεώτρησης (ιδίως στις περιπτώσεις όπου θα υπάρχουν εναλλακτικές επιλογές), θα πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι περιβαλλοντικοί παράγοντες που εξαρτώνται από τις ακόλουθες παραμέτρους και κριτήρια:
- 12.1. Τήρηση των περιβαλλοντικών στόχων και των προβλεπόμενων μέτρων και περιορισμών των οικείων σχεδίων διαχείρισης υδάτων («Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων») που ισχύουν στις περιοχές του προγράμματος ή σε άμεση γεινίαση με αυτές.
- 12.2. Συσχέτιση του σημείου της σχεδιαζόμενης γεώτρησης με προηγούμενες γεωτρήσεις, με κριτήριο την αποφυγή αθροιστικών ή συστηματικών επιβαρύνσεων στα θαλάσσια οικοσυστήματα.
- 12.3. Ευαισθησία του άμεσου περιβάλλοντος της σχεδιαζόμενης γεώτρησης, με κριτήρια την οικολογική σημασία της άμεσα επηρεαζόμενης υδάτινης στήλης και της επηρεαζόμενης βενθικής βιοκοινότητας, καθώς και τη γεινίασή της θέσης με προστατευόμενες περιοχές. Ειδική ανάλυση απαιτείται για τα οικοσυστήματα του βυθού (φωτοσυνθετικής ή χημειοσυνθετικής βάσης), περιλαμβανόμενης της ενδεχόμενης ύπαρξης κοραλλιών ή άλλων σημαντικών ή ευαίσθητων στοιχείων.
- 12.4. Ύπαρξη σημαντικών στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς ή τεχνολογικής υποδομής, όπως αρχαιολογικά κατάλοιπα, ναυάγια, υποθαλάσσια καλώδια κ.ά., λαμβάνοντας υπόψη τους θεματικούς χάρτες του όρου 8.1 και κατόπιν λεπτομερούς οπτικής επισκόπησης του βυθού, με επιδίωξη αποφυγής επιπτώσεων στα στοιχεία αυτά.
- 12.5. Ανθρωπογενείς θαλάσσιες δραστηριότητες, όπως η υδατοκαλλιέργεια, η αλιεία, η ναυσιπλοΐα και ο τουρισμός, με επιδίωξη μείωσης των επιδράσεων σε αυτές.
- 12.6. Υφιστάμενη κατάσταση ποιότητας των νερών κολύμβησης, όπως προκύπτει από την παρακολούθηση των κολυμβητικών υδάτων και των υδροδυναμικών παραμέτρων στα σημεία του προγράμματος της κ.υ.α. 8600/416/Ε103/2009 (Β' 356), λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τις χημικές αναλύσεις παραμέτρων που ενδέχεται να επηρεαστούν, όπως π.χ. οι συγκεντρώσεις ολικών υδρογονανθράκων.
13. Κατά το σχεδιασμό της γεώτρησης, και πέραν της ανταπόκρισης στις απαιτήσεις ασφάλειας κατά τον ν. 4409/2016, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι προβλέψεις του Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Βαρκελώνης «για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση που προκαλείται από την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση του θαλάσσιου βυθού και του υπεδάφους του» και να ληφθεί λεπτομερής μέριμνα για την ανταπόκριση στις ακόλουθες απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος:
- 13.1. Ο σχεδιασμός θα πρέπει να εμπεριέχει κατάλληλες τεχνικές επιλογές και διαχειριστικές πρόνοιες που να διασφαλίζουν:
- αντοχή στις όποιες πιέσεις ή άλλες δυνάμεις ενδέχεται να ασκηθούν κατά τη διενέργεια της γεώτρησης, ώστε εν τέλει να αποτραπεί στο μέγιστο

- πρακτικώς εφικτό βαθμό κάθε πιθανότητα ατυχήματος με επίπτωση στο περιβάλλον,
- ελέγχους επαρκούς αναλυτικότητας και συχνότητας για την ικανοποιητική λειτουργία όλων των συστημάτων ασφάλειας, ιδίως σε ότι αφορά κρίσιμα συστήματα όπως π.χ. ο blow-out preventer, το choke manifold κ.ο.κ.,
  - προβλέψεις κατάλληλων συστημάτων και σχεδίων δράσης για την ανταπόκριση σε έκτακτα περιστατικά, όπως διαφυγή H₂S κ.ά.,
  - υποδομή και διαδικασίες συγκέντρωσης των αποβλήτων της γεώτρησης, ώστε να είναι εφικτή η προεπεξεργασία τους (π.χ. διαχωρισμοί) και η κατάλληλη διάθεσή τους, ανάλογα με τη φύση τους και το βαθμό επιβάρυνσής τους από τοξικές, επικίνδυνες ή περιβαλλοντικά επιβλαβείς ουσίες,
  - περιορισμός στις απολύτως απαραίτητες διαστάσεις, της αρχικής φάσης της γεώτρησης (riserless drilling), όπου αυτό είναι τεχνικώς εφικτό.
- 13.2. Η διατρητική ιλύς (πολφός) που θα χρησιμοποιείται σε όλες τις φάσεις της γεώτρησης, θα πρέπει να είναι κατά προτεραιότητα υδατικής βάσης και να μην περιέχει συστατικά του Παραρτήματος Ι του προαναφερθέντος Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Ελαιώδους ή συνθετικής βάσης πολφός επιτρέπεται μόνο εφόσον εξασφαλίζεται πλήρης ανάκτησή του και αποφυγή κάθε ενδεχομένου ρύπανσης.
- 13.3. Η ετοιμότητα για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης θα πρέπει να είναι πλήρης και διαρκής, τουλάχιστον διαμέσου:
- εκπόνησης και έγκρισης των κατάλληλων σχεδίων που θα καλύπτουν τις σχετικές απαιτήσεις της νομοθεσίας,
  - διατήρησης επιτόπου και σε άμεση ετοιμότητα χρήσης, όλου του εξοπλισμού που απαιτείται από τα παραπάνω σχέδια,
  - προγραμματισμού διενέργειας ασκήσεων με συχνότητα και διοργάνωση που να καθιστούν αποτελεσματική την ανταπόκριση του προσωπικού στην αντιμετώπιση των περιστατικών ρύπανσης.
- 13.4. Για τις δοκιμές καύσης, θα πρέπει να προβλεφθεί χρήση καυστήρων υψηλής απόδοσης, εξοπλισμένων με διατάξεις ελαχιστοποίησης των εκπεμπόμενων αέριων ρύπων.
- 13.5. Για τη διάθεση των θρυμμάτων (υλικών του πυθμένα που θα αφαιρεί το γεωτρήπανο), θα πρέπει να τηρηθούν οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για τα απόβλητα και την προστασία της Μεσογείου θάλασσας. Επιλογή προτεραιότητας θα πρέπει να αποτελέσει η μεταφορά και διαχείρισή τους σε κατάλληλα αδειοδοτημένες μονάδες. Εάν διασφαλιστεί ότι τα θρύμματα αποτελούνται από αδρανή και μόνο υλικά και είναι απαλλαγμένα από ρύπους, και τεκμηριωθεί ότι η μεταφορά τους στις ως άνω μονάδες είναι αντικειμενικά ιδιαίτερως δυσχερής, μπορεί να εξετασθεί η απόθεσή τους σε κατάλληλο θαλάσσιο χώρο, χαμηλής περιβαλλοντικής ευαισθησίας, ο προσδιορισμός και η περιβαλλοντική αδειοδότηση του οποίου θα αποτελέσει μέρος της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του συνολικού έργου της γεώτρησης.

14. Η εκτίμηση και αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κάθε ερευνητικής γεώτρησης θα πρέπει να περιλαμβάνει τόσο το κύριο έργο, όσο και τις υποστηρικτικές εγκαταστάσεις (π.χ. μονάδες ύψους, αποθηκευτικοί χώροι και άλλες υποδομές στους λιμένες που θα εξυπηρετήσουν το έργο).
15. Κατά την υλοποίηση κάθε ερευνητικής γεώτρησης, εφαρμόζονται λεπτομερώς και χωρίς αποκλίσεις, μέσω συστήματος ελέγχου εφαρμογής και σχετικών καταγραφών, οι πρόνοιες, οι επιλογές και τα αποτελέσματα του σταδίου σχεδιασμού, ώστε η μέριμνα για το περιβάλλον που ενσωματώθηκε στο στάδιο αυτό (περιλαμβανόμενων των υποχρεώσεων εκ των περιβαλλοντικών όρων) να λάβει έμπρακτη μορφή. Επιπροσθέτως:
  - 15.1. Δεν θα διατίθεται στη θάλασσα κανένα άλλο είδους υλικού ή ουσίας, πέραν των εδαφικής φύσης θρυμμάτων του πυθμένα που θα αφαιρεί το γεωτρήπανο εάν αυτό επιτραπεί μέσω της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων της γεώτρησης. Τα υλικά αυτά θα διαχωρίζονται από τα ρευστά της γεώτρησης με τη χρήση των πλέον σύγχρονων τεχνικών και θα διατίθενται στο χώρο που θα έχει προκαθοριστεί και αδειοδοτηθεί κατά τα παραπάνω. Όλα τα υπόλοιπα υλικά και ουσίες θα συλλέγονται και θα μεταφέρονται προς διάθεση με τους προβλεπόμενους από τη νομοθεσία των αποβλήτων τρόπους.
  - 15.2. Η εκτέλεση και διαχείριση των επιμέρους εργασιών (π.χ. εισπιέσεις ενεμάτων και άλλες εργασίες στεγάνωσης, δοκιμές καύσης, συντηρήσεις κ.ά.) θα πρέπει να οργανωθούν και να εκτελούνται με την ελάχιστη δυνατή περιβαλλοντική επίδραση, μέσω μέτρων που θα αποτελέσουν ειδική ενότητα της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της σχετικής έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.
  - 15.3. Θα πρέπει να ελαχιστοποιείται η επίδραση στη ναυσιπλοΐα.
16. Η αποχώρηση από κάθε γεώτρηση προϋποθέτει τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων ώστε να αποτρέπονται πλήρως πιθανές περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να κινούνται στο υψηλότερο διαθέσιμο επίπεδο τεχνολογικών λύσεων και θα αποτελέσουν αντικείμενο ειδικής ενότητας της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της σχετικής έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

B.II.3 Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για τη φάση της ανάπτυξης και παραγωγής.

17. Εφόσον οριστικοποιηθούν οι προοπτικές παραγωγής, η ανάπτυξη του κοιτάσματος θα πρέπει να σχεδιασθεί ενσωματώνοντας λεπτομερή μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό:
  - 17.1. Οι κεντρικές αποφάσεις ανάπτυξης, όπως π.χ. αυτές που αφορούν το γενικό τύπο της κύριας εγκατάστασης (υποθαλάσσια, επιπέδου ή μικτή), τη θέση της, τη διάταξη των γεωτρήσεων της φάσης παραγωγής, το σύστημα διαχωρισμού του εξορυσσόμενου ρευστού, το σύστημα φόρτωσης κ.ά., θα ληφθούν κατόπιν πολυκριτηριακής ανάλυσης, στην οποία τα περιβαλλοντικά ζητήματα θα συμμετάσχουν με ικανοποιητικούς συντελεστές βαρύτητας.
  - 17.2. Όλες οι εναλλακτικές λύσεις που θα αξιολογηθούν στις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, θα πρέπει να χαρακτηρίζονται (στο σύνολο των έργων και εγκαταστάσεων ανάπτυξης – παραγωγής) από επαρκή βαθμό ασφάλειας σύμφωνα με τις ειδικές προς το θέμα αυτό εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, και έχοντας αξιοποιήσει τις πλέον πρόσφατες (κατά το χρόνο σχεδιασμού τους) εξελίξεις της τεχνολογίας του τομέα.

- 17.3. Ο λεπτομερέστερος σχεδιασμός που θα ακολουθήσει τις ως άνω αποφάσεις, θα πρέπει να ανταποκρίνεται με αναλυτικό τρόπο στις περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής υποδοχής των έργων και εγκαταστάσεων, λαμβάνοντας υπόψη δεδομένα που είτε θα έχουν προσφάτως συλλεγεί από το σύστημα παρακολούθησης (βλ. ενότητα Γ παρούσας απόφασης, σελ. 13 κ.ε.) είτε θα καταγραφούν μέσω ειδικών μελετών βάσης προ της εκάστοτε ΜΠΕ.
- 17.4. Οι περιβαλλοντικές επιδόσεις των εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων ανάπτυξης και παραγωγής, όπως αυτές θα σχεδιασθούν από το φορέα εκμετάλλευσης και θα αδειοδοτηθούν περιβαλλοντικά κατά την ισχύουσα τότε νομοθεσία, θα πρέπει να ανταποκρίνονται πλήρως στις διεθνείς ορθές πρακτικές πεδίων υδρογονανθράκων (“Good Oilfield Practices”). Όπου οι πρακτικές αυτές περιλαμβάνουν εύρος διαθέσιμων λύσεων, θα πρέπει να προτιμάται η καλύτερη δυνατή για το περιβάλλον επιλογή. Η συμμόρφωση με τα παραπάνω θα πρέπει να τεκμηριώνεται αναλυτικά στις σχετικές ΜΠΕ.
18. Ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η ολοκλήρωση κάθε παραγωγικής γεώτρησης θα πρέπει να συμμορφώνεται με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις που τέθηκαν παραπάνω για τις ερευνητικές γεωτρήσεις.

Β.ΙΙ.4 Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για τη φάση της αποξήλωσης - αποσυναρμολόγησης – αποκατάστασης.

19. Για την αποξήλωση-αποσυναρμολόγηση των εγκαταστάσεων θα εκπονηθεί, από το φορέα που θα προσδιοριστεί στη σύμβαση ως υπεύθυνος, κατάλληλο σχέδιο με το οποίο θα πρέπει να διασφαλίζεται:
- 19.1. Η ασφαλής αποχώρηση από κάθε γεώτρηση, με τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την αποφυγή διαρροής υδρογονανθράκων, υγρής ή αέριας μορφής, τόσο στη θάλασσα όσο και σε επιφανειακούς ή υπεδάφιους σχηματισμούς του βυθού.
- 19.2. Η αποσυναρμολόγηση των εξεδρών και των επ’ αυτών εγκαταστάσεων με μεθόδους που θα διασφαλίζουν την αποτροπή ρύπανσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος ή όχλησης των ευαίσθητων ειδών του, όπως τα κητώδη.
- 19.3. Η απομάκρυνση όλων των στοιχείων του κάθε επιμέρους έργου, περιλαμβανόμενων σωληνώσεων, καλωδίων, αγκυροβολίων κ.λπ.
20. Η αποδοχή του ως άνω σχεδίου, η οποία θα αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του και κατά συνέπεια για την έναρξη των εργασιών στις οποίες θα αφορά, θα πραγματοποιηθεί με πράξη της Αρχής Σχεδιασμού ή του Υπουργού στην αρμοδιότητα του οποίου αυτή υπάγεται, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
21. Η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε επίπεδο έργου από τις εργασίες αποξήλωσης και αποσυναρμολόγησης του θα αποτελέσουν ειδικό θέμα της ΜΠΕ κάθε εγκατάστασης παραγωγής. Με δεδομένο ότι ο χρόνος λειτουργίας των εγκαταστάσεων αυτών είναι μακρός, η τελική περιβαλλοντική αδειοδότηση των εργασιών αποξήλωσης, αποσυναρμολόγησης και αποκατάστασης θα αναθεωρηθεί, μόνο επί τα βελτίω, πριν την έναρξη των εν λόγω εργασιών, υιοθετώντας τις έως τότε εξελίξεις στις τεχνολογίες και μεθόδους προστασίας από ρύπανση.

Γ. Σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του προγράμματος

1. Για την παρακολούθηση των σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, θα πρέπει να συγκροτηθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα, βάσει των ακόλουθων αρχών:
  - 1.1. Η παρακολούθηση θα αφορά τόσο την κατάσταση του περιβάλλοντος στην ευρύτερη περιοχή επιρροής των εργασιών έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων όσο και στις άμεσες περιοχές επίδρασης.
  - 1.2. Για τους σκοπούς της παρακολούθησης, ως ευρύτερη περιοχή νοείται τουλάχιστον ολόκληρη η εκάστοτε ενεργή περιοχή παραχώρησης δικαιώματος έρευνας και εκμετάλλευσης. Στην περιοχή αυτή, θα πρέπει να καταγράφονται, με αντιπροσωπευτικές δειγματοληψίες, οι κύριες παράμετροι των βασικών περιβαλλοντικών τομέων, όπως κυρίως
    - τα θαλάσσια ύδατα, περιλαμβανόμενων των φυσικών και χημικών τους ιδιοτήτων, καθώς και της δυναμικής των ρευμάτων,
    - η τοπική μετεωρολογία, ιδίως στο βαθμό που επηρεάζει τη θαλάσσια δυναμική,
    - το επιφανειακό στρώμα του βυθού, ιδίως σχετικά με το ρόλο του στην ευρωστία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.
  - 1.3. Στην άμεση περιοχή, η παρακολούθηση θα πρέπει να αφορά όλα τα παραπάνω και επιπροσθέτως να περιλαμβάνει μεγέθη και δείκτες που αφορούν
    - την εφαρμογή των περιβαλλοντικών όρων που θα έχουν εγκριθεί για κάθε επιμέρους έργο,
    - την τήρηση των διαδικασιών ασφάλειας που αφορούν σε πρόληψη ατυχήματος με επίπτωση στο περιβάλλον.
  - 1.4. Η χωρική και χρονική πυκνότητα των καταγραφών, καθώς και τα μέσα διεξαγωγής τους (π.χ. μόνιμοι ή μετακινούμενοι σταθμοί, κατάλληλα σκάφη κ.ά.) θα πρέπει να επιλεγούν σε αντιστοιχία με την κλίμακα των προς παρακολούθηση παραμέτρων, με τις κατάλληλες διαφοροποιήσεις μεταξύ άμεσης και ευρύτερης περιοχής.
  - 1.5. Στην ευρύτερη περιοχή, για την κατανόηση και διασύνδεση των μεγεθών των επιμέρους παραμέτρων, θα πρέπει να αναπτυχθούν ολοκληρωμένες υπολογιστικές προσομοιώσεις με αναλυτικές προγνωστικές δυνατότητες, αξιοποιώντας υπάρχουσες πρωτοβουλίες όπως το σύστημα «Ποσειδών». Οι μετρήσεις και καταγραφές στην ευρύτερη περιοχή θα πρέπει να σχεδιασθούν και να διεξάγονται με τρόπο που να επιτρέπει την αξιοποίησή τους για την επικύρωση των υπολογιστικών αποτελεσμάτων.
  - 1.6. Η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων για την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα πρέπει να διεξάγεται σε ετήσια βάση. Στη διάρκεια κάθε έτους θα πρέπει να συλλέγονται στοιχεία σε τακτικότερη βάση, ώστε να καθίσταται δυνατή η αποτύπωση τάσεων με συντομότερη χρονική εξέλιξη.
  - 1.7. Ως βασικά μεγέθη της παρακολούθησης να χρησιμοποιούνται περιβαλλοντικοί δείκτες, οι οποίοι να αντιπροσωπεύουν με περιεκτικό τρόπο σημαντικές πτυχές των εξελίξεων ως προς την ποιότητα του περιβάλλοντος.
  - 1.8. Εφόσον οριστικοποιηθούν οι προοπτικές παραγωγής, θα πρέπει να καθορισθεί ένα σύστημα παρακολούθησης της σεισμικής δραστηριότητας με τη χρήση

κατάλληλης τεχνολογίας και του υφιστάμενου σειсмоγραφικού δικτύου. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να συνεισφέρει ενεργά στις διαδικασίες ασφάλειας των εγκαταστάσεων παραγωγής, με παρακολούθηση της χρονικής εξέλιξης της τοπικής μικροσεισμικότητας και μακροσεισμικότητας, καθώς και άλλων δεδομένων σχετικά με την παραμόρφωση του εδάφους. Οι τεχνικές λεπτομέρειες του ως άνω συστήματος και ο τρόπος με τον οποίο θα ανταποκρίνεται στις παραπάνω κατευθύνσεις και στις απαιτήσεις ασφάλειας βάσει του ν. 4409/2016 θα αποτελέσουν αντικείμενο της σχετικής ΜΠΕ.

2. Η παρακολούθηση θα διεξάγεται με ευθύνη της Μονάδας Περιβάλλοντος που προβλέφθηκε στην παράγραφο Β.ΙΙ.1.
3. Το σύστημα παρακολούθησης θα πρέπει να σχεδιασθεί από τη Μονάδα Περιβάλλοντος και να γνωστοποιηθεί στην Αρχή Σχεδιασμού, η οποία κατά την κρίση της ή και μετά από γνωμοδοτήσεις αρμόδιων Υπηρεσιών, Παρατηρητηρίων ή ειδικών για την περίπτωση επιτροπών, μπορεί να ζητήσει αλλαγές ή βελτιώσεις.
4. Ο τελικός καθορισμός του συνόλου των δεικτών που θα παρακολουθούνται, θα αποτελέσει αντικείμενο της εκπόνησης του προγράμματος παρακολούθησης. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, μπορούν να καταγράφονται οι ακόλουθοι δείκτες:
  - 4.1. Δείκτες ποιότητας θαλάσσιων υδάτων, περιλαμβανόμενων φυσικοχημικών και βιολογικών ιδιοτήτων.
  - 4.2. Δείκτες ευρωστίας θαλάσσιων οικοσυστημάτων, οι οποίοι θα καλύπτουν τόσο φωτοσυνθετικές όσο και χημειοσυνθετικές βιοκοινότητες.
  - 4.3. Δείκτες υπηρεσιών οικοσυστήματος που η θάλασσα προσφέρει στις τοπικές κοινωνίες, περιλαμβανόμενης της αλιείας και του τουρισμού, με επιλογή μεγεθών και ιδιοτήτων που να αντιπροσωπεύουν την εξέλιξη των υπηρεσιών αυτών και την ενδεχόμενη επίδραση του προγράμματος.
  - 4.4. Δείκτες εξέλιξης της εφαρμογής του προγράμματος, με όρους έργων και εργασιών που υλοποιήθηκαν, καθώς και όσων προγραμματίζονται για το επόμενο έτος.
5. Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα συγκροτούνται σε ετήσια έκθεση, στην οποία επίσης θα πραγματοποιείται και αξιολόγησή τους, και θα διατυπώνονται προτάσεις για τις ενδεχομένως απαιτούμενες διορθωτικές ενέργειες. Η έκθεση αυτή θα δημοσιοποιείται με ανάρτησή της σε ιστοσελίδα που οφείλει να διατηρεί η Μονάδα Περιβάλλοντος. Στην ίδια ιστοσελίδα θα πρέπει να δίδεται η δυνατότητα στο ενδιαφερόμενο κοινό να εκφράσει τις απόψεις του για το περιεχόμενο της έκθεσης.

Δ. Χρονικό διάστημα ισχύος της απόφασης

Η παρούσα απόφαση ισχύει καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή «Νότια της Κρήτης» που περιγράφεται στη «ΣΜΠΕ-ΝΚ».

Σε περίπτωση τροποποίησης του προγράμματος, απαιτείται η τήρηση των διαδικασιών που προβλέπονται στην κ.υ.α. με α. π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/5.9.2006 (Β' 1225).

Ε. Δημοσιοποίηση και άλλες διατάξεις

Η Αρχή Σχεδιασμού (Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων Α.Ε.) προβαίνει, εντός δέκα ημερών από την παραλαβή της παρούσας, σε δημοσιοποίησή της για την ενημέρωση του κοινού, με δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες εθνικής εμβέλειας, καθώς και με δημοσίευση της παρούσας στο διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου.

Η «ΣΜΠΕ-ΝΚ» αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης.

Στις πράξεις ή αποφάσεις έγκρισης του προγράμματος πρέπει να αναφέρεται ρητά η παρούσα απόφαση.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Κ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΠΡΑΞΗ